

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

2017-2018

1. Identificació del mòdul

1.1. Dades del mòdul

CICLE FORMATIU DE GRAU SUPERIOR DE FOTOGRAFIA (LOE)
MÒDUL: MEF02-HISTÒRIA DE LA FOTOGRAFIA

Curs	Període	Hores setmanals	Nombre de crèdits ECTS
Primer	ANUAL	2	4

Departament: Història de l'art i del disseny

Professorat responsable:

Josep Bernat Capó
Correu electrònic: jbernac@escoladisseny.com
Horari de tutories: Fes clic per escriure

Altres professors:

Cap de departament

Francisca Margarita Torrens Barceló
Correu electrònic: fmtorrens@escoladisseny.com
Horari d'atenció: Fes clic per escriure

1.2. Contextualització del mòdul dins el pla d'estudis

El mòdul Història de la fotografia pertany al primer curs del cicle formatiu i cerca donar a l'alumnat els coneixements adequats pel que fa a la fotografia des del seu naixement fins a l'actualitat.

1.3. Requisits per cursar el mòdul:

Sense requisits

2. Normativa de referència

Real Decreto 596/2007, de 4 de mayo, por el que se establece la ordenación general de las enseñanzas profesionales de artes plásticas y diseño (BOE 25/05/2007).

Article 73 (programacions didàctiques) del *Decret 120/2002* autonòmic (BOIB núm. 120, 05-10-2002).

3. Objectius d'aprenentatge del mòdul

1. Comprendre el llenguatge i les particularitats de la fotografia i d'altres mitjans de comunicació gràfica i visual.
2. Conèixer els orígens i l'evolució de la fotografia en relació amb el context històric-artístic.
3. Comprendre l'evolució històrica, tècnica i formal de la fotografia, i identificar les principals tendències, autors i obres.
4. Analitzar i valorar les obres fotogràfiques en la seva dimensió artística, comunicativa i expressiva.
5. Demostrar interès i sensibilitat sobre les imatges fotogràfiques que es realitzen en l'actualitat.

4. Continguts temàtics del mòdul

1. Orígens i expansió de la fotografia. La seva relació amb altres manifestacions artístiques.
2. Els gèneres fotogràfics i la seva evolució. La fotografia en relació al context històric-artístic.
3. Recorregut per l'evolució històrica, tècnica i estètica de la fotografia. Manifestacions més significatives. Tendències, estils i autors més rellevants.
4. La fotografia en els mitjans de comunicació. Influència i aplicacions tecnològiques.
5. Tendències i realitzacions actuals.

4.1. Continguts temàtics

UD I. Els antecedents. El descobriment. El daguerrotip. La imatge sobre paper.

- Abans de la fotografia
- El descobriment

- El llançament del daguerrotip i la consagració de Daguerre com a inventor
- La imatge sobre paper: el procediment negatiu-positiu.

UD II. L'aparició del col·lodió humit

- La invenció del col·lodió
- Les primeres fotografies pictòriques
- L'auge de la fotografia. El fotomuntatge
- Retratistes europeus
- La fotografia academicista (o fotografia pictòrica)
- Ambrotípia i ferrotípia

UD III. El col·lodió humit: fotografia documental

- La fotografia documentalista: els primers reportatges de guerra
- Altres documentalismes

UD IV. La placa seca

- El procediment del gelatino-bromur.
- Laboratoris i productes. Normalització internacional.
- La fotografia d'aficionat. George Eastman i la Fundació Kodak.
- La cronofotografia i la seva influència en els arts plàstiques.
- Repercussions de la placa seca en la fotografia: La fotografia pictorialista.
- Alfred Stieglitz i el pas del pictorialisme a la modernitat.
- El documentalisme social.

UD V. Fotografia espanyola del segle XIX i pictorialisme espanyol. El canvi de segle.

- Antecedents de la fotografia a Espanya.
- Nous procediments. La carta de visita. El col·leccionisme.
- Pictorialisme espanyol.
- Fotografia documental espanyola. 1880-1920.
- Aportacions espanyoles a la fotografia.

UD VI. Desenvolupament tècnic del segle XX

- La imatge en relleu: l'estereoscòpia i la imatge panoràmica
- El flash. Instruments per a la mesura de la llum.
- El color.
- La càmera.
- Fotografia digital.

UD VII. L'inici de la fotografia moderna

- La fotografia reconeguda: Fotografia i Avantguardes artístiques
- Fotografia espanyola des de la fi de la I Guerra Mundial fins a la Guerra Civil Espanyola.

UD VIII. Fotografia documental del període d'entreguerres a l'actualitat.

- Eugène Adget
- La fotografia documental i el reportatge fotogràfic.
- La fotografia documental de la Farm Security Administration.
- El fotoperiodisme.

UD IX. Fotografia comercial i publicitària des de 1920

- Inicis de la fotografia de moda i publicitat.
- Fotografia de moda des del final de la II Guerra Mundial als anys 70 del segle XX.
- Fotografia comercial contemporània.
- El fotografisme publicitari.

UD X. Fotografia artística contemporània

- L'estètica contemporània i la fotografia.
- Expressionisme abstracta i fotografia.

- Creació artística dels 60: New documents.
- Les narratives del cos i de la identitat de gènere.
- L'estètica de la fredor.
- Els falsos documentals. Joan Fontcuberta.
- La hibridació entre les arts plàstiques i la fotografia.
- Especificitats de la fotografia artística espanyola.

4.2. Distribució temporal

2 sessions d'1 hora a la setmana.

Unitats didàctiques	Set.	Oct.	Nov.	Des.	Gen.	Feb.	Mar.	Abr.	Maig	Jun.
1	X									
2		X								
3		X								
4		X	X							
5			X							
6				X						
7				X	X					
8						X				
9							X	X		
10								X	X	X

5. Materials i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

- Ang, Tom, *Fotografia: la historia visual definitiva*, Editorial DK, Madrid, 2015
- Sougez, Marie-Loup (coord.), *Historia General de la fotografía*, Editorial Cátedra, Madrid, 2007

5.2. Bibliografia complementària

- Ades, Dawn, *Fotomontaje*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 2002
- Adams, Ansel, *El negativo. Trilogía fotográfica de Ansel Adams 2*, Editorial Omnicón, Madrid, 1999
- Adams, Ansel, *La cámara. Trilogía fotográfica de Ansel Adams 1*, Editorial Omnicón, Madrid, 2001
- Adams, Ansel, *La copia. Trilogía fotográfica de Ansel Adams 3*, Editorial Omnicón, Madrid, 1996
- Agee, James i Evans, Walker, *Elogiemos ahora a hombres famosos*, Seix Barral, Barcelona, 1993
- Alberich, Jordi, *Fotografía i fi de segle. Art, discurs i fotografia en el trànsit de la postmodernitat*, Col·lecció Zitzània, Di7 Edició, Palma de Mallorca, 1999
- Anderson, Perry, *Los orígenes de la posmodernidad*, Anagrama, Barcelona, 2000
- Arbaizar, Philippe i Picaudé, Valérie (eds.), *La confusión de los géneros en fotografía*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 2005
- Assouline, Pierre, *Cartier-Bresson: el ojo del siglo*, Círculo de Lectores/ Galaxia Guttemberg, Barcelona, 2002
- AV, *Brassaï, del surrealismo al informalismo*, Fundació Tàpies, Barcelona, 1993
- AV, *España. Vanguardia artística y realidad social: 1936-1976*, Gustavo Gili, S.A., Barcelona, 1976
- AV, *Fotografía americana 1890-1965 en The Museum of Modern Art New York*, IVAM, centro Julio González, València, 1996
- AV, *Fotografía americana del segle XX*, Fundació «La Caixa», Barcelona, 1991
- AV, *Joel-Peter Witkin*, Centro de Arte Reina Sofia, Ministerio de Cultura, Madrid, 1988
- AV, *La fotografía del siglo XX*, Museum Ludwig Colonia, Taschen, Madrid, 2001
- AV, *Nadar, les années créatrices: 1854-1860*, Editions de la Réunion des Musées Nationaux, Paris, 1994
- AV, *Pierre Molinier*, IVAM, Centro Julio González, València, 1999
- AV, *Raoul Hausmann*, IVAM/Generalitat Valenciana, València, 1994
- Barthes, Roland, *Lo obvio y lo obtuso: imágenes, gestos, voces*, Ediciones Paidós, Barcelona
- Batchen, Geoffrey, *Arder en deseos: la concepción de la fotografía*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 2004
- Benjamin, Walter, *Discursos interrumpidos*, Taurus, Barcelona, 1989

- Berne, Betsy, *Entrevista a Cindy Sherman exclusiva per a la TATE*, (<http://www.tate.org.uk/magazine/issue5/sherman.htm>);
- Bonini, Giuseppe, *Raoul Hausmann*, Ediciones Orbis, Barcelona, 1984
- Calvo Serraller, Francisco, *El arte contemporáneo*, Editorial Taurus, Madrid, 2014 (2001)
- Castellanos, Paloma, *Diccionario histórico de la fotografía*, Editorial Istmo, Madrid, 1999
- Cravens, R. H., *Edward Weston*, Könemann, New York, 1998
- Elger, Dietmar, *Dadismo*, Taschen, Bonn, 2004
- Ewing, William, *El cuerpo. Fotografías de la configuración humana*, Editorial Siruela, Madrid, 1996
- Fontcuberta, Joan, *Estética fotográfica. Selección de textos*, Editorial Blume, Barcelona, 1984
- Fontcuberta, Joan, *Fotografía: conceptos y procedimientos. Una propuesta metodológica*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 1990
- Freund, Gisèle, *La fotografía como documento social*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 1976
- Gautrand, Jean-Claude, *Brassaï, 1899- 1984*, Taschen, Colònia, 2004
- Gersheim, Alison i Gersheim, Helmut, *Historia gráfica de la fotografía*, Editorial Omega, Barcelona, 1967
- Giménez-Frontín, José Luis, *Niñas. Lewis Carroll fotógrafo o el otro lado del espejo*, Editorial Lumen, Barcelona, 1983
- Gómez Isla, José (coord.), *Man Ray*, Instituto Leonés de Cultura, Diputación Provincial de León, 1995
- González, Laura, *Fotografía y pintura ¿Dos medios diferentes?*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 2005
- Guasch, Anna Maria, *El arte último del siglo XX. Del postminimalismo a lo multicultural*, Alianza Editorial, Madrid, 2000, p. 554;
- Harker, Margaret, *Los grandes fotógrafos. Julia Margaret Cameron*, Ediciones Orbis, 1983
- Harvey, David, *La condición de la posmodernidad. Investigación sobre los orígenes del cambio cultural*, Amorrortu Editores, Buenos Aires, 1998
- Hecken, Sylvia, *Alfred Stieglitz*, Köneman, New York, 1997
- Jeffrey, Ian, *La fotografía*, Ediciones Destino, Barcelona, 1999
- Krauss, Rosalind, *Cindy Sherman 1975-1993*, Editorial Rizzoli International Publications Inc, New York, 1993
- Krauss, Rosalind, *Lo fotográfico, por una teoría de los desplazamientos*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 2002
- Lemagny, Jean-Claude i Rouille, André (dir), *Historia de la fotografía*, Ediciones Martínez Roca, Barcelona, 1989 (1986)
- Muybridge, Eadward, *Animals in Motion*, Dover Publications Inc., New York, 1957 (1899)
- Newhall, Beaumont, *Historia de la fotografía. Desde sus orígenes hasta nuestros días*, Ediciones Gustavo Gili, Barcelona, 1983
- Ovendem, Graham (ed.), *Pre-Raphaelite Photography*, Academy Editions, London, 1972
- Prado, Juan Manuel (ed.), *Man Ray*, Ediciones Orbis, Barcelona, 1983
- Renau, Josep, *The American Way of Life. Fotomontajes, 1952-1966*, Ediciones Gustavo Gili, Barcelona, 1983
- Scharf, Aaron, *Arte y fotografía*, Alianza Editorial, Madrid, 2001
- Sontag, Susan, *Sobre la fotografía*, Editorial Edhasa, Barcelona, 1996
- Sougez, Marie-Loup, *Historia de la fotografía*, Editorial Cátedra, Madrid, 1981
- Stelzer, Otto, *Arte y fotografía: contactos, influencias y efectos*, Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 1981
- Talbot, William Henry Fox, *The pencil of nature*, Editorial Da Capo Press, New York, 1968
- Tausk, Petr, *Historia de la fotografía del siglo XX. De la fotografía artística al periodismo gráfico*, Editorial Gustavo Gili, 1978
- Tilkin, D., *Nueva York y el arte moderno. Alfred Stieglitz y su círculo (1905-1930)*, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid, 2004
- Tranche, Rafael R. (ed.), *De la foto al fotograma. Fotografía y cine documental: dos miradas sobre la realidad*, Ocho y medio, libros de cine, Madrid, 2006
- Vanci-Perahim, Marina, *Man Ray*, Edicions Polígrafa, Barcelona, 1997
- Zubiaur Carreño, Francisco Javier, *Historia del Cine y de otros medios audiovisuales*, Ediciones Universidad de Navarra, Pamplona, 1999

5.3. Altres recursos

Material on-line

6. Metodologia docent

6.1. Estratègies generals metodològiques

La metodologia serà activa i pràctica, amb una dinàmica participativa i oberta, individualitzada i adaptada al tipus d'alumnat, al seu desenvolupament i a les activitats acadèmiques programades. Comentari d'imatges i textos. Les activitats programades seran presencials i no presencials.

6.2. Organització i tipus d'activitats d'aprenentatge

Els continguts es distribuïran al llarg del curs. Al primer semestre es tractarà fins la unitat didàctica numero 7 i al segon les unitats didàctiques 8 a 12. A cada tema es farà una introducció, es desenvoluparan els conceptes i es faran anàlisis i comentaris d'imatges, comentaris de text i comparacions entre imatges de diferents èpoques i/o tendències.

6.3. Instal·lacions del centre i material

Ordinador i projector. Pissarra digital
Presentacions en Power Point
Fotocòpies.

6.4. Activitats interdisciplinàries

Des de l'assignatura col·laborarem amb les altres activitats que es desenvolupin al centre quan estiguin relacionades amb l'assignatura o així es demani des d'altres mòduls.

6.5. Activitats complementàries i extraescolars

Possibles visites a exposicions i/o museus relacionades amb els continguts del mòdul.
Conferències sobre diferents aspectes de la fotografia (col·leccionisme, documentació, associacions fotogràfiques)

6.6. Atenció a la diversitat

Se contempla l'atenció a la diversitat en les maneres d'aprendre i de comunicar. Se cercarà fomentar la capacitat personal de l'alumnat per aportar punts de vista, facilitar la interacció dins del grup i permetre diferents maneres de comunicar el propi coneixement.

En el cas d'alumnat amb problemes greus d'audició, visió, motricitat o d'altres que es determinin, i de l'alumnat amb dificultats específiques d'aprenentatge s'estableixen estratègies adequades d'atenció a la diversitat en funció de cada cas però sense la possibilitat d'adaptacions curriculars significatives.

Pel que fa a l'alumnat d'altres capacitats intel·lectuals es prendran les mesures curriculars més adequades a cada cas.

D'altra banda, i en funció dels diferents tipus d'aprenentatge (sinestèsic, visual o autiditiu) també s'atén a la diversitat en el plantejament de les activitats.

7. Criteris, procediments i instruments d'avaluació i qualificació

7.1. Criteris d'avaluació generals del departament:

Es recomana l'assistència a les activitats lectives per un seguiment adequat de la matèria i la entrega dels treballs dins el termini establert. Per a l'avaluació contínua es requereix un mínim d'assistència d'un 60% a les activitats lectives.

7.2. CA/Criteris d'avaluació del mòdul:

Es valorarà la capacitat de l'alumnat per:

CA1. Analitzar i interpretar les variables formals, estilístiques i tècniques de les imatges fotogràfiques en relació amb el context històric-artístic en què es produeixen.

CA2. Identificar les manifestacions, estils, autors significatius i les seves aportacions i innovacions més rellevants en el context de l'especialitat.

CA3. Explicar raonadament l'evolució tècnica i formal de la fotografia, en relació amb el context històric i cultural, utilitzant adequadament la terminologia específica.

CA4. Valorar críticament les fotografies sobre la base del coneixement històric i en relació a les seves característiques tècniques i formals

7.3 Procediments i tècniques d'avaluació i criteris de qualificació o ponderació (ordinària, anual/febrer/juny)

Procediments i tècniques d'avaluació	Tipus (*)	Criteris d'avaluació	Criteris de qualificació o ponderació**	
			Avaluació contínua	Avaluació final/complementària

<i>Proves orals/escrites en grup/individual (debats d'aula, treballs, projectes)</i>	NR	CA1, CA2, CA3, CA4.	30%	---
<i>Proves objectives parcials</i>	R	CA1, CA2, CA3, CA4.	70%	
<i>Prova objectiva final</i>	R	CA1, CA2, CA3, CA4.		100%

Total		100 %	100 %

(*) NR (no recuperable) o R (recuperable).

(**) Es puntuarà en una escala d'1 a 10. S'aprova amb un 5. Per fer mitjana en el cas de l'avaluació contínua s'ha de tenir com a mínim un 4 de cada procediment d'avaluació.

- *Proves orals/escrites en grup/individual (debats d'aula, treballs, projectes)*: Els alumnes desenvoluparan a l'aula les tasques encarregades pel professor amb el material que aquest els proporcionarà. Les activitats pràctiques s'avaluaran a l'examen parcial.
- *Proves objectives parcials*: Es realitzaran dues proves parcials per semestre. A cada una es durà a terme un examen escrit sobre la matèria explicada a les classes magistrals i treballada a les pràctiques i per mitjà de l'estudi autònom. La prova constarà de preguntes breus i de lectura/explicació d'imatges, que s'han de respondre en un temps limitat i amb un nombre màxim de folis.
- *Prova objectiva final*: Sessió a l'aula per dur a terme un examen escrit sobre la matèria. La prova constarà de preguntes breus i de lectura/explicació d'imatges, que s'han de respondre en un temps limitat i amb un nombre màxim de folis. Aquest examen es durà a terme a finals del semestre, en la data oficial de l'examen durant el període d'avaluació complementària, i serà recuperable durant el període d'avaluació extraordinària.

7.4. Criteris, procediments i instruments d'avaluació d'alumnes amb el mòdul pendent (extraordinària, setembre)

Procediments i tècniques d'avaluació	Tipus (*)	Criteris d'avaluació	Criteris de qualificació o ponderació (**)
<i>Prova objectiva final</i>	NR	CA1, CA2, CA3, CA4.	100%

(*) NR (no recuperable) o R (recuperable).

(**) Es puntuarà en una escala d'1 a 10. S'aprova amb un 5.

- *Prova objectiva final*: Sessió a l'aula per dur a terme un examen escrit sobre la matèria. La prova constarà de preguntes breus i de lectura/explicació d'imatges, que s'han de respondre en un temps limitat i amb un nombre màxim de folis. Aquest examen es durà a terme a finals del semestre, en la data oficial de l'examen.

8. Altres observacions

Per superar aquesta assignatura es recomana l'assistència regular a les activitats lectives i un estudi programat dels continguts amb periodicitat setmanal. Així mateix és important la consulta de la bibliografia recomanada i la realització del treball d'investigació que es proposarà al començament del curs.